

Hanne Klitgaard Larsens tale ved undskyldningen til tidligere anbragte i sær- og åndssvageforsorgen

Taler

Hanne Klitgaard Larsen
Repræsentant for den gruppe af anbragte, der modtog en undskyldning af bolig- og socialminister Pernille Rosenkrantz-Theil d. 11. september 2023

Dato

11. september 2023

Sted

Comwell Bygholm Park,
Schütlesvej 6, Horsens

Omstændigheder

Talen blev holdt ved arrangementet vedr. undskyldningen for Særforsorgens behandling af mennesker med handicap.

Der bliver citeret fra værket "Kom og kig" af Gunnar Iversen og Aarhus Krykensemble.

Talen er skrevet af Hanne Klitgaard Larsen

Kom og Kig

Kom og Kig

På vor raritetsbutik

Her er ingen under tvang

Næh de kan kigge dagen lang.

Både helligdag og søgne

og kniber det med deres øjne, så har vi ekstra lange stilke

Blot de selv vil vælge hvilke

Der er passende for dem, så får de da noget med hjem.

Jeg står her i dag for alle de mennesker med et fysisk handicap, der har været under Særforsorgen fra 1952 til 80. Det er den underafdeling af Særforsorgen, der dengang hed Samfundet og Hjemmet for Vanføre. På Geelsgaard kaldte vi os Samfundet og Hjemmet for Vadefugle. Det er for mange mennesker, der har været under Vanføre Forsorgen, for smerteligt og for flovt og for skamfuldt, at fortælle om de trængsler vi var ude for, men de ligner på mange måder, det man var ude for i Åndsvage Forsorgen. Men vi oparbejdede det forsvar der hed, det kan godt være vi er handicappede, men vi er fandme normale i hovedet. Det var

ikke særlig sødt, men folk der bliver kuert, sparker nedad.

Jeg kender mange fra Geelsgaard Kostskole, fra Ortopædisk Hospital, med de mange unødvendige indgreb og operationer. Og Hornbæk Kurbad hvor man ikke måtte lege, det var noget var noget pjank, og man skulle træne fra morgen til aften.

Vi er flere end I tror, der er mærket for livet af den ydmygende behandling vi fik. Og det er derfor, der ikke er så mange repræsenterede fra Vanføre Forsorgen i dag. Det er simpelthen for flovt, og man ønsker ikke at kontakte de oplevelser, for man skal fandme vise omverdenen, at man er normal – hvad end det så er.

Undskyldningen i dag betyder meget, fordi den rækker ind i fremtiden. Og der ligger et løfte om, at den ydmygelse og det menneskesyn, vil man ikke gøre fremover.

Men inden vi bliver for selvglade og vores glorie puds, så kraftigt at den falder ned og bliver vores horisont, vil jeg også række en undskyldning ind i fremtiden fordi, man må spørge sig om, bliver de marginaliserede behandlet pænere i dag? Det gør de på nogle punkter. Det må vi ikke glemme.

Men se nu godt efter. Dem der siger, at jeg har et fysisk handicap, de skal have deres skolepenge tilbage. Fordi da jeg bliver 67 år, da er jeg faktisk ikke handicappet mere. Og når man ikke er handicappet, hvorfor skal man så have handicapkompenserede ydelser? Nu er jeg jo bare almindelig pensionist.

Ja der er nogen, der venter på Godot af Samuel Beckett. Jeg venter bare på et mirakel. Og det, der er så godt at vide, når man er handicappet, det er at man får en djævelsk god tålmodighed.

Nu vil jeg invitere jer ind i min lille kasse for erfaringer, som er begået indenfor de sidste 20 år og længere tilbage.

Jeg er gennem hele mit liv blevet mødt med mistillid af fagfolk, når jeg havde behov for hjælp fra det offentlige. Og det var underligt, at der lå ikke noget med kronikker, næh næh, hver gang var det et nyt handicap, som jo var det samme, men alle skal jo holdes i gang.

Jeg har til en lægekonsultation oplevet at lægen stiller spørgsmål af meget privat art, uden at kigge på en. De glør ind i computeren. Og jeg blev spurgt, om jeg var sikker på at jeg ville genoplives, hvis jeg nu kommer ud for et lille hjerteanfald. Jeg svarede ikke på det. Og han blev ved at spørge. Men så længe han ikke turde kigge mig i øjnene, følte jeg mig ikke forpligtet til at svare.

Jeg har oplevet, at to fagfolk står hen over min seng og tænker ”er hun en regionaludgift eller er hun en kommunaludgift?”. Ærligt talt, man føler sig som en ludo-brik, man kan rykke rundt på et spillebræt.

Jeg har også fået medicin uden samråd med mig, som jeg var ved at dø af. Der kunne godt have faldet en undskyldning, men det gjorde der ikke.

Jeg har i hele mit liv færdes i handicapkredse, og det glæder mig, at der er nogen, jeg kender fra min institutionstid. Og problemet er, at jeg ikke er et enkeltstående tilfælde og at denne tale og det opråb desværre er en historie, som mange med handicap oplever.

Det er rigtig slemt nu her i krisetid. Vi handicappede får ofte indirekte eller direkte at vide, at vi er for dyre, og at det er vores skyld, at der ikke er råd til andre vigtige ting i samfundet. Vi er sågar blevet kaldt gøgeunger af en politiker. Jeg ved ikke hvad fugl, han selv er, men det er pip sagt. Og vi har det heller ikke sådan helt fryd og gammen med ham Nicolai Wammen. Han har jo også været ude offentligt og sagt at det er specialområdet, der er skyld i, at vi ikke har penge nok. Hvad med alle de krudt og kugler? Det gør vel også, at det er os, der på et tidspunkt skal betale for det.

Sparekniven er en trofast makker gennem hele livet for mennesker med handicap og mennesker med særlige behov. Det er ikke værdigt, når Kommunernes Landsforening og Folketinget indbyrdes åbenlyst slås om, hvem der skal dække udgifterne til os. Vi oplever herved igen og igen, at vi bliver reduceret til ludo-brikker og vi bliver i tvivl om, om vi overhovedet må være her uden at sige undskyld.

Der er desuden nye strømninger på vej. Flere og flere yngre mennesker med handicap oplever at få afvist en BPA – og får i stedet tilbudt hjemmehjælp. BPA-ordninger har siden starten af 80'erne været et klenodie i handicappolitikken, fordi den gav os borgere mulighed for at få vores eget liv. Vi

kom ud af institutionerne og fik vores liv tilbage. Det er der altså mange handicappede i fremtiden, der ikke må opleve. Selvom behovet er indlysende, ser det ud som om det er meget svært i fremtiden at få bevilget. I stedet tvinges man til at gøre brug af hjemmehjælpen, hvor alle ens behov bliver underlagt hjemmeplejens tidstyranni. Hermed stopper borgerens sociale liv og mulighed for uddannelse, arbejde, for slet ikke at tale om de manglende sociale kontakter. Og det er ikke nok med det – det er endda blevet foreslået af en sagsbehandler at en borger blot kan drikke lidt mindre, så de kan harmonere med hjemmehjælpens tid og borgerens tissetrang. Er det et værdigt liv at tilbyde et ungt menneske med handicap, der faktisk har behov for hjælp døgnet rundt?

Noget andet er, at det er offentligt kendt, at sagsbehandlere i kommunerne alt for ofte bryder love uden konsekvenser. Ankestyrelsen kan bevidne, at ca. 40% af sager med handicappede ikke er behandlet efter loven. Det går især ud over de mennesker, der ikke har så mange ressourcer og ikke kan formulere sin sag på skrift. Det klæder ikke et velfærdssamfund. Nu må I sgu til at tage jer sammen.

Kom og kig.

Kom og kig.

Asymmetrisk motorik

skønt hendes hofter er af led

har hun kræfter som en smed.

Hun kan slå en ko for panden

kald hende ikke haltefanden

klumpfod eller pukkelryg for så svinger hun sin kryk.

Den slags kalder vi vanføre

stik hende femogtyve øre, så hun mærker hun trods alt

tæller med, skønt hun er halt.

Sociologen Max Weber har sagt det så godt, når han påpeger; og nu citerer jeg; Bureaucrati udvikler sig mere perfekt desto mere dehumaniseret det er, og desto mere det har succes med at fjerne kærlighed, had og alle personlige, irrationelle og emotionelle elementer, som ikke kan sættes på formel. Dette hyldes af kapitalismen som bureaukratiets særlige dyd. citat slut.

Vi har bevæget os langt fra K.E. Løgstrups kommentar om hjælp til de marginaliserede, når han siger: "Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre, uden at han holder noget af dets liv i sin egen hånd. Det kan være meget lidt, en forbigående stemning, en oplagthed, man får til at visne, eller som man vækker, en lede, man uddyber eller hæver. Men det kan også være forfærdende meget, så det simpelthen står til den enkelte, om den andens liv lykkes eller ej."

Til slut må jeg desværre slå fast, at mennesker med handicap i dag, i mange sammenhænge stadig behandles uværdigt. Menneskesynet og behandlingen af handicappede har selvfølgelig ændret sig fra det komplet umenneskelige og direkte ondskabsfulde, som det var engang – og hurra for det!

Men i dag findes der en dehumanisering sted på mere eller mindre subtile måder. Mange af os oplever desværre stadig direkte kynisme og diskriminerende adfærd fra fagfolk både kommunalt – og regionalt regi. Det er kommunernes, regionernes og kommunernes landsforening og til sidst Folketingets ansvar at vilkårene ikke er bedre på handicapområdet. Desværre er der ikke mange stemmer i at have med handicappede at gøre.

Derfor: Lad dette være et opråb, som skal sikre, at der ikke om 25 år igen gives nye undskyldninger.

Kunne vi ikke bare gøre det lidt bedre, som Poul Nyrup tit sagde, da han var statsminister.

Kom og Kig
Kom og Kig
Stik i mod alt sæd og skik
Vær-så-god at glo dem mæt
På hver lille skønhedsplet
Hvis de ingen pletter finder
Er der intet til hinder
For at de kan blive fremvist og diskrimineret
Som den eneste normale

Blandt et publikum af gale
skæg for sig og snot for sig
Det er og bliver den gyldne middelvej
Værsgod mine damer og herre

Kilde

Manuskript modtaget fra taler og korrigeret efter det tale ord.

Kilde type

Digitalt manuskript

Tags

Agitationstale, Nomineret til Årets Danske Tale 2023

Relateret

11. september 2023

11. september 2023

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/hanne-klitgaard-larsens-tale-ved-undskyldningen-til-tidligere-anbragte-i-saer-og-andssvageforsorgen>